

Mezinárodní soudnictví

Brainstorming: Spojte

COURT	CASE
Mezinárodní trestní soud	spor dvou států o státní hranici (území) nebo o výklad mezinárodní smlouvy
Mezinárodní tribunál pro mořské právo	spor mezi dvěma členskými státy EU (ČR a Polsko o důl Turow) při současném porušení práva EU
Soudní dvůr Evropské unie	spor mezi ČR a Lichtenštejnskem o majetek v České republice, který byl vyvlastněný rodu Lichtenštejnů po druhé světové válce na základě Benešových dekretů pro tvrzené porušení EÚLP
Mezinárodní soudní dvůr	vražda či mučení jako zločin proti lidskosti ve válce mezi státy či v občanské válce v rámci jedné země
Orgán pro řešení sporů v rámci WTO	arbitrážní spor mezi 4 zahraničními investory a Českou republikou v oblasti energetiky
Evropský soud pro lidská práva	porušení doložky nejvyšších výhod ve Všeobecné dohodě o clech a obchodu
Stálý rozhodčí soud	spor ohledně hlubokomořské těžby na mořském dnu

Mezinárodní trestní soud International Criminal Court (ICC)

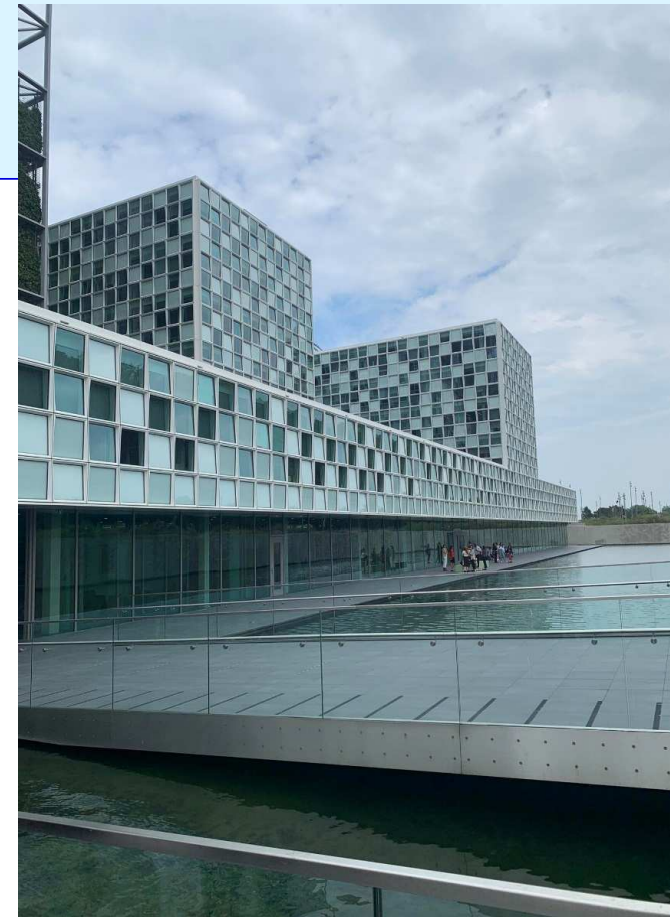
- Římský statut MTS (1998)
- v platnost 2002
- Haag
- 123 smluvních stran (2023)
- není orgán OSN
- příslušnost ve věcech:
 - **zločin genocidy**
 - **zločin proti lidskosti**
 - **válečné zločiny**
 - **zločin agrese (2010)**

Rozhodněte:

- a) vpád nebo útok ozbrojených sil státu na území jiného státu nebo jakákoli vojenská okupace
- b) braní rukojmích
- c) usmrcení příslušníků etnické menšiny v nějakém státě
- d) útok ozbrojených sil státu na pozemní, námořní nebo letecké síly anebo námořní a letecké flotily jiného státu
- e) deportace nebo násilný přesun obyvatelstva
- f) nucení válečných zajatců nebo jiných chráněných osob ke službě ve vojsku nepřátelské moci
- g) působení těžkých tělesných ublížení rasové skupině
- h) nucená prostituce či nucené těhotenství
- i) útok nebo bombardování měst, vesnic, obydlí nebo budov, které nejsou bráněny a nejsou vojenskými cíli, jakýmkoli prostředky
- j) opatření směřující k tomu, aby se v nějaké náboženské skupině bránilo rození dětí
- k) úmyslné vedení útoku proti základním a středním školám, pokud se nejedná o vojenský cíl

- není přednost před vnitrostátními trestními soudy – role ICC tehdy, když stát není ochoten/není schopen rozhodovat (**komplementarita**)
- dospělá fyzická osoba (18 let+)
- 18 soudců na 9 let, nelze znovuzvolit

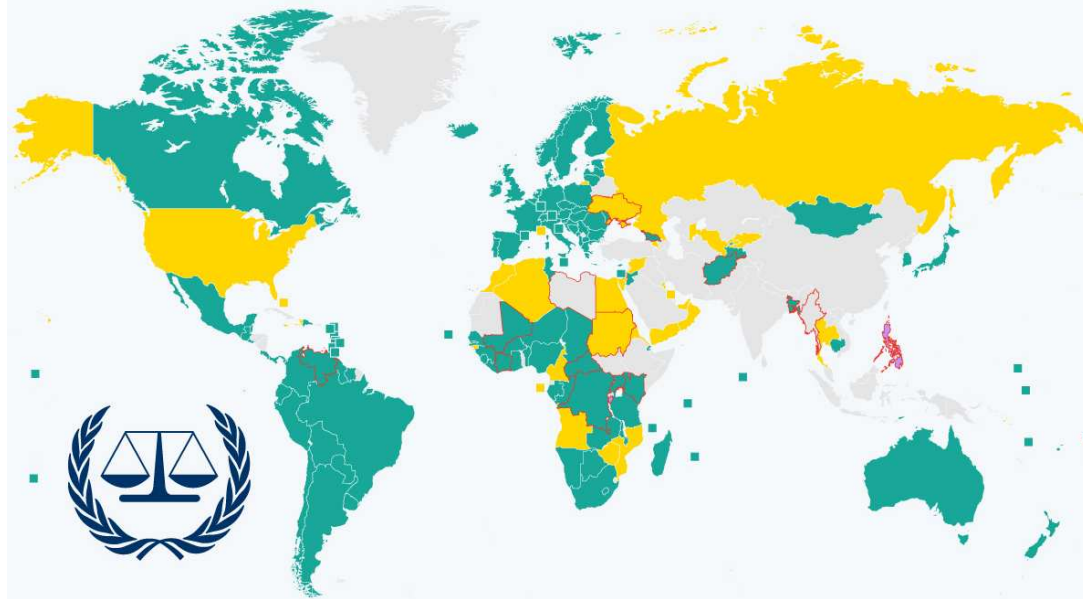
Příslušnost

- TČ spáchá státní příslušník smluvního státu
- TČ je spáchán na území smluvního státu
- rozhodla tak Rada bezpečnosti OSN podle Charty OSN
- další případy

Which Countries Recognize the International Criminal Court?

States Parties to the Rome Statute of the ICC and situations under investigation by the ICC

- Ratified
- Signed but not yet ratified
- States that have withdrawn
- Neither signed nor ratified
- Situations under investigation

As of Dec. 2022

Sources: ICC, Statista research

Jak to probíhá

- role Office of the Prosecutor – důkazy, pravomoc ICC, zda je zahájeno vnitrostátní řízení, zda poslouží zájmům spravedlnosti a obětí, určení podezřelého
- požádá se soudce o vydání – předvolání k soudu (osoba se dostaví sama) vs. zatykač (smluvní země zatkne a předá)
- „předsoudní“ fáze – přípravné řízení – totožnost podezřelého, poučení, zda rozumí, vyslechne se obžaloba, obhajoba a právní zástupce obětí – 3 soudci, rozhodnou, zda bude zahájeno řízení
- soudní fáze – po dokazování rozsudek (odsuzující, zprošťující), možnost odvolání (obhájce, prokurátor), náhrada škody pro oběti (taky odvolání)
- odvolání – 5 soudců, rozsudek zruší/potvrdí/změní – je konečný
- TOS – max 30 let, výjimečně doživotí
- výkon trestu

Spolupráce

- spolupráce se státy – zatýkání, převoz, výkon trestů – nemá policejní orgány, nemá věznici
- spolupráce s OSN – dohoda
- věznice – není v Haagu, v těch smluvních státech, které uzavřely dohodu o výkonu trestů a souhlasí s umístěním

Příklad Muammar Kaddáfí

- 2011, občanská válka v Libyi (2/2011)
- demonstrace obyvatel (Libyjců), kteří nebyli příznivci
- Rada bezpečnosti OSN – podnět k ICC (3/2011)
- vydán zatykač ICC (6/2011)
- zločin proti lidskosti
- M. Kaddáfí zabit = nebylo koho trestat (11/2011)
- spolu s ním: syn (Sajf al-Islám Kaddáfí) – souzen v Libyi; a Abdalláh Sanúsí (šéf rozvědky) – nepřípustné (2013)

Úkol

<https://www.icc-cpi.int/cases>

- vyberte si 1 case a během 7 minut zkuste na internetu zjistit relevantní informace – proč je/byla tato osoba souzena

Odbočka – EUROPOL

- Evropský policejní úřad (agentura EU)
- spolupráce v policejních věcech
- 1999 (avšak smlouva již dříve), Haag
- článek 88 SFEU

1. Posláním Europolu je podporovat a posilovat činnost policejních orgánů a jiných donucovacích orgánů členských států, jakož i jejich vzájemnou spolupráci při předcházení závažné trestné činnosti dotýkající se dvou nebo více členských států, terorismu a těm formám trestné činnosti, které se dotýkají společného zájmu, jenž je předmětem některé politiky Unie, a při boji proti takové trestné činnosti.

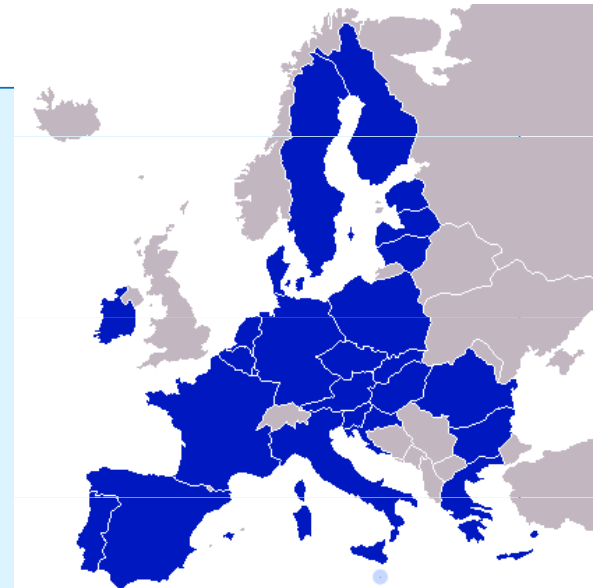
Může EUROPOL osobu zatknout?

- Ne
- Proč?
 - usnadnění výměny informací mezi členskými státy
 - komunikace s vnitrostátními orgány členských států
 - získává, shromažďuje a analyzuje získané informace a poznatky
 - prevence, další vzdělávání, poskytování technické podpory
- **Evropský zatýkací rozkaz**
 - viz dále
- <https://eumostwanted.eu/>

Oblast působnosti EUROPOL

- nedovolené obchodování s lidmi
- zprostředkování nedovoleného přistěhovaectví
- nedovolené obchodování s drogami
- padělání peněz (eur)
- terorismus
- dětská pornografie
-
- obecně: dotýká se dvou či více členských států a společného zájmu, jenž je předmětem některé politiky EU

Evropský zatýkací rozkaz

- vydává členský stát, aby v jiném členském státě byla vyžádané osoba zatčena a zadržena za účelem výkonu TOS či ochranného opatření
- vzájemné uznávání soudních rozhodnutí
- 32 TČ + další, pokud je oboustranná trestnost (TOS v horní hranici nejméně 3 roky)
- 10/60 dnů lhůty
- Vydávají se i občané vlastního státu
- KDY NE? Nezletilá osoba, již odsouzení v téže věci, amnestie, příp. jiné

INTERPOL

- 1923, Lyon
- 195 zemí světa
- správa policejních databází
- podpora při vyšetřování
- školení
- nejpálčivější: terorismus, kyberkriminalita, organizované zločiny
- mnohem složitější

Spolupráce v civilních věcech v rámci EU

Na dovolené ve Španělsku si budete fotit krásy Sagrady Familii v Barceloně. Vrazí do Vás jiný turista, který má bydliště ve Francii a rozbije Vám nový iPhone 15 Pro Max v hodnotě 32 990 Kč. Škodu odmítl dobrovolně uhradit. Jak postupovat?

Nařízení Brusel I bis

- prvně, kde se budete soudit
- následně uznání vykonatelného rozhodnutí v rámci EU v občanských a obchodních věcech
- 2 fáze: uznání a výkon
- uznání je „automatické“, resp. poloautomatické
- doložíte rozhodnutí a osvědčení (překlad)
- pokud není dán důvod pro odepření uznání, soud rozhodnutí uzná
- výkon dle národního práva (v ČR soudní výkon, exekuce)

uznání

výkon

Další možnosti

- nařízení o evropském exekučním titulu pro nesporní nároky
- nařízení o evropském platebním rozkazu
- nařízení o drobných nárocích
- další nařízení pro rozhodnutí ve věcech rodinného či dědického práva

Dříve – tribunály ad hoc

- Norimberský a Tokijský mezinárodní vojenský tribunál (1945, 1946)
- **Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu** (zřízen rezolucí Rady bezpečnosti 1994)
 - zločiny proti lidskosti i mimo území Rwandy rwandskými občany, příp. i v rámci občanské války
 - konec 2015
- **Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii** (rezoluce Rady bezpečnosti 1993)
 - na území Jugoslávie „jedno kým“
 - válečné zločiny, genocida, zločiny proti lidskosti, závažná porušení Ženevských konvencí
 - konec 2017
- **ad hoc tribunály**
 - ustanoveny pro konkrétní případ
 - přednost před vnitrostátními trestními soudy

Příklad Radovan Karadžić

- prezident Srbska 1992-1996
- válka v Bosně
- válečné zločiny, genocida, zločiny proti lidskosti
 - známý je masakr ve Srebrenici a obléhání Sarajeva
- dopaden až 2008
- Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii – 40 let – 2016
- odvolání – doživotí – 2019
- Ratko Mladić (generálplukovník) – doživotí

Mezinárodní soudní dvůr (ICJ)

- 1945 (Charta OSN), předtím: Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti (1920)
- Haag – Palác míru
- 15 soudců – volí Valné shromáždění a Rada bezpečnosti OSN
 - je to orgán OSN
 - každé tři roky 1/3, lze opakovaně
 - může jít být i více – soudci *ad hoc* – pro strany, které se účastní řízení a nemají soudce 16/17 či i více
- univerzální soud, všeobecná působnost
- spory mezi státy (více jak 190 států světa) či to, co vyplývá z Charty OSN
 - výklad mezinárodní smlouvy
 - porušení mezinárodních závazků (prokázání skutečnosti, druh a rozsah náhrady za porušení)
 - jakákoliv otázka mezinárodního práva

Co řeší

- **spory mezi státy**, které mu předloží – dohoda vs. jednostranný návrh
 - písemná fáze
 - ústní fáze – veřejné jednání
 - neveřejné zasedání soudu
 - rozsudek – veřejně; je závazný, nelze se odvolat, závazný pro státy dle Charty OSN – pokud stát dobrovolně nevykoná uloženou povinnost – RB OSN, přijme opatření k výkonu
 - během řízení – lze i smír
- **advisory opinion** – „poradní řízení“ - k právním otázkám předloženými orgány či specializovanými agenturami OSN

Gabčíkovo-Nagymaros projekt

- Československo a Maďarsko – smlouva – vodní dílo na Dunaji (1977)
- po rozpadu Československa – Maďarsko nepokračovalo (ŽP)
- Slovensko – prozatímně uvedlo dílo do provozu bez maďarské části
- předložení Soudu (1993) – mezi ústními jednáními – návštěva místa (1997; poprvé v historii)
- rozsudek: Maďarsko podle smlouvy nebylo oprávněno pozastavit a přerušit práce na díle, náhrada škody vs. Slovensko nemělo uvést přehradní systém, náhrada škody
- Maďarsko nevykonávalo, nepodepsalo následnou rámcovou dohodu
- 2017 žádost Slovenska o zastavení řízení, Maďarsko nebylo proti

Stálý rozhodčí soud

- Haag – Palác míru
- 1907 zřízen
- přes 120 států
- dříve řešil spory mezi státy, dnes řeší často spory mezi státem a zahraničním investorem (společnost), může i s fyzickou osobou
- není „stálý“ co do stálých rozhodců, stát nominuje rozhodce, smluvní strany volí
- je to arbitrážní soud – podstata je taková, že strany se dobrovolně dohodnou (kompromis), že předloží svůj spor tomuto soudu

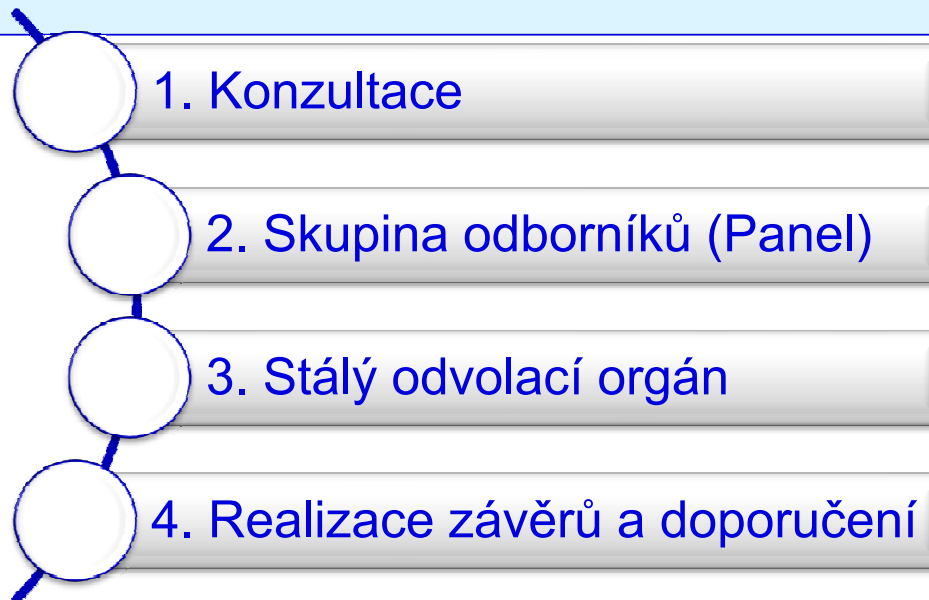
Mezinárodní tribunál pro mořské právo

- Úmluva OSN o mořském právu 1982
- Hamburk, 21 soudců
- řeší spory vyplývající z námořního práva, výklad zmíněné Úmluvy
- ČR nemá soudce, ale je smluvní stranou zmíněné Úmluvy, je to relevantní i pro ČR - proč?
- nemá výlučnou (jedinou) pravomoc řešit spory vyplývající z tohoto práva, totéž řeší i Mezinárodní soudní dvůr

WTO – Orgán pro řešení sporů

- některé mezinárodní organizace mají své orgány pro řešení sporů
- spory vyplývající z dohod v rámci WTO – obchod se zbožím, službami a právy duševního vlastnictví

Odvolací orgán systému řešení sporů v rámci WTO je od 11. prosince 2019 nefunkční

Publikováno: 12.12.2019

Autor:

Možnost odvolání proti rozhodnutí příslušného panelu v rámci mechanismu urovnávání sporů Světové obchodní organizace (WTO) mají dle pravidel organizace oba účastníci sporu, nyní však nebude, kdo by takové odvolání řešil.

Z původních sedmi soudců zbývá pouze jeden a Odvolací orgán tím přestal být usnášeníschopný. Ostatním soudcům již vypršelo funkční období a noví nebyli zvoleni, protože od roku 2016 tuto volbu jeden člen WTO bojkotuje z důvodu nespokojenosti s výsledky jejich práce.

Vymahatelnost pravidel WTO prostřednictvím mechanismu řešení sporů se za 24 let existence organizace stala jedním z jejích

Nejdelší spor 1993-2010: spor o banány

Evropský soud pro lidská práva

- Štrasburk, 1959
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- počet soudců = počet smluvních států Úmluvy,
 - voleni na 9 let Parlamentním shromážděním Rady Evropy
- stížnosti na porušení lidského práva plynoucí z Úmluvy
 - **individuální stížnosti** – podané jednotlivci či skupinou jednotlivců (FO, PO)
 - **mezistátní stížnosti** – podané státem vůči jinému státu
- stížnost vždy musí směřovat proti smluvnímu státu Úmluvy!
- můžete se obrátit Vy přes formulář, řízení není zpoplatněno, není nutné být ani zastoupen advokátem – přístup soudu má být pro každého

ESLP – pokračování

- je nutné stížnost podat do 4 měsíců po posledním soudním rozhodnutí
- je nutné vyčerpat všechny opravné prostředky ve vnitrostátním právu
- musí být tvrzeno porušení práva stanovené Evropskou úmluvou o lidských právech či Protokoly k ní
- rozhodnutí jsou pro soudy závazná pro smluvní státy
- zpravidla stížnosti na porušení práva na spravedlivý proces, délka řízení

Mediálně známé případy

- E.M proti Norsku (leden 2022)
- stěžovatelé paní E.M a její 2 děti (čeští občané), u kterých norská MŠ měla podezření na zneužívání a závažné zanedbávání péče, dány do pěstounské péče, výrazně omezen a následně zakázán styk matky s dětmi
- matka spoluzodpovědná, navíc medializovala případ v rozporu s nejlepším zájmem dítěte
- namítané porušení článku 8 EÚLP - opatření odpovídala naléhavé společenské potřebě a byla přiměřená ke sledovanému cíli, k porušení nedošlo
- Vavříčka a ostatní proti České republice (duben 2021)

Soudní dvůr Evropské unie

- Lucemburk
- je to orgán EU
- počet soudců = počet členských států EU
- Tribunál a Soudní dvůr
- porušení práva EU – členské státy
 - role Evropské komise (kontrolní orgán)
 - spory mezi státy či porušení práva EU státem
 - celá řada sporů, nejen spory mezi státy, ale také stát porušení své povinnosti – např. neimplementuje směrnici
 - právnické osoby (společnosti) – porušení hospodářské soutěže – EK vede správní řízení
 - příklad: Česko vs. Polsko – spor o důl Turów

Spory mezi státy – příklad Důl Turów

- hnědouhelný lom – těžba hnědého uhlí, dalších materiálů a hornin
- duben 2021: povolení na těžbu prodlouženo (do 2044)
- Polsko: je to racionální hospodaření – zajistí mj. fungování elektrárny, práci lidem
- ČR: zdravotní problémy i českým občanům, ohrožení životního prostředí, obavy z hluku, prašnosti, ztráty pitné vody

Location of the Turow mine

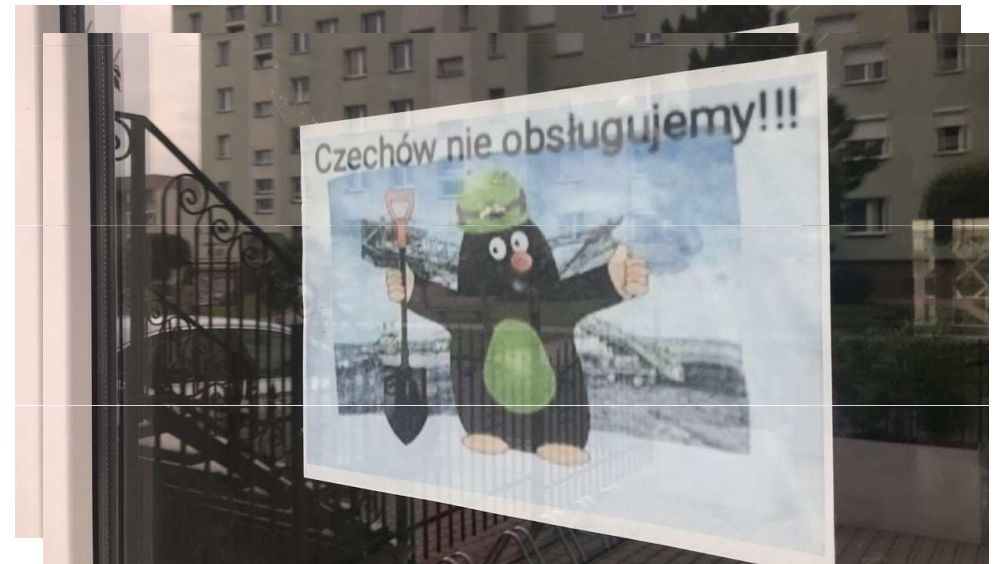
Důl Turów

- od 2016 se řešilo rozšiřování dolu i s českou stranou
- listopad 2019: ČR nesouhlasné stanovisko
- prosinec 2020: EK – Polsko neposoudilo správně vliv na životní prostředí, chyby v informování o záměrech sousední státy
- únor 2021: ČR podala žalobu k SD
- květen 2021: SD – předběžné opatření – zastavit těžbu
- září 2021: SD pokuta pro Polsko: 500 000 EUR DENNĚ
- listopad 2021: EK vyzvala Polsko k zaplacení pokuty (Polsko dobrovolně neplatilo, těžbu nezastavilo s argumentem ekonomických důsledků)

Důl Turów

- leden 2022: 60 mil. EUR – cca 1,5 mld. CZK, EK jednala – strhla část částky Polsku z dotací
- Polsko bylo první zemí, která se neřídila rozsudkem SD
- únor 2022: dohoda o podmínkách těžby mezi ČR a Polskem, ČR dostane finanční kompenzaci

Czechów nie obsługujemy. Poláci těžce nesou spor o důl Turów

Porušení státem – řízení ze strany EU

- nejvíce žalob – stát neimplementuje směrnici – vůbec/včas/řádně
- kterýkoliv státní orgán
- řeší **Evropská komise na základě:**
 - STÍŽNOST ZE STRANY JEDNOTLIVCŮ (OSOBY) – NEJVÍCE
 - VLASTNÍ ČINNOST EVROPSKÉ KOMISE

Parlament nestíhá a Česku hrozí miliardy pokut od EU, upozornil Šalomoun

🕒 12. července 2022 9:59, aktualizováno 12:39

Evropská komise vede vůči Česku 19 řízení kvůli tomu, že zákonodárci nestíhají v daných termínech schválit legislativu vycházející z evropských směrnic. Státu proto podle ministra pro legislativu Michala Šalomouna hrozí pokuty teoreticky až ve výši miliard korun. Šalomoun to řekl před schůzí Sněmovny.

Historická pokuta pro Česko roste o 100 tisíc každý den. Kde se zastaví, záleží na soudu, míní Smolek

Česko čeká, jak vysokou pokutu bude muset nakonec zaplatit Evropské komisi za to, že tuzemští zákonodárci nebyli schopni včas přijmout pravidla na ochranu oznamovatelů. Každým dnem přitom roste, a to ačkoliv zákon je už přijatý a začne v srpnu

Autorka
Tereza
Čemusová

Odborník: Sankce Česka za pozdní implementaci unijní směrnice činí 54 milionů, stále se ale zvyšuje

Česko musí zaplatit pokutu, protože včas neimplementovalo unijní směrnici týkající se ochrany takzvaných whistleblowerů. K úterý činí sankce asi 54 milionů korun, dál se ale načítá za každý den prodlení. „Když Česko zákon přijme, informuje o tom Soudní dvůr Evropské unie, který na základě toho vypočte konečnou výši pokuty,“ popisuje v rozhovoru vrchní ředitel správní a konzulární sekce ministerstva zahraničních věcí Martin Smolek.

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

Univerzita prodala pozemky za 400 milionů. Získala je firma bez peněz, obchodní řídil rektorův známý

České zadlužení je proti Řecku nic. Investujte do zelené ekonomiky, radí

Postup v případě porušení státem

-
- EK zahájí řízení tzv. z úřední povinnosti
 - posílá oficiální výstražný dopis ČS

-
- ČS sděluje připomínky (má tak udělat na základě toho dopisu – lhůta 2 měsíce od doručení dopisu zpravidla)

-
- EK, není-li spokojena, vydává odůvodněné stanovisko
 - Pokud stát nadále porušuje, může se stát dostat k SD

Postup v případě porušení státem

-
- EK může (nemusí) podat žalobu k SD na stát
 - SD – jen: došlo/nedošlo k porušení práva

-
- ČS nerespektuje rozsudek SD
 - EK další odůvodnění stanovisko (+ lhůta ke sjednání nápravy)

-
- EK může podat druhou žalobu už s návrhem pokuty
 - SD může vydat nový rozsudek s uložením pokuty

Pokuty

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0913\(01\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0913(01)&from=CS)

jednorázová (paušální částka)

periodická (penále)

jednorázová i periodická

- 1) Řecká republika tím, že nepřizpůsobila čl. 2 odst. 1 a článek 3 zákona č. 3037/2002 zavádějící zákaz, pod hrozbou trestních nebo správních sankcí stanovených v článcích 4 a 5 téhož zákona, instalovat a provozovat veškeré elektrické, elektromechanické a elektronické hry, včetně veškerých počítačových her, na všech veřejných nebo soukromých místech s výjimkou kasin ustanovením článků 28 ES, 43 ES a 49 ES, jakož i článku 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, nečinila veškerá opatření nezbytná k vyhovění rozsudku Soudního dvora ze dne 26. října 2006, Komise v. Řecko (C-65/05), a nesplnila tak povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 228 ES.
- 2) Řecké republice se ukládá povinnost zaplatit Komisi na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 31 536 eur za každý den prodlení s provedením opatření nezbytných k vyhovění výše uvedenému rozsudku Komise v. Řecko, a to ode dne vyhlášení tohoto rozsudku až do dne splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku Komise v. Řecko.
- 3) Řecké republice se ukládá povinnost zaplatit Komisi na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ paušální částku ve výši tři milionů eur.
- 4) Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

Co když stát neplatí pokuty?

- stalo se poprvé až v roce 2022
- cesta přes **dotace, fondy**
- neplést s čl. 7 SEU
 - určitá práva, která pro dotyčný stát vyplývají z použití Smluv, včetně hlasovacích práv zástupců jeho vlády v Radě, mohou být **pozastavena**
 - existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší hodnoty typu úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin (čl. 2 SEU)

MUNI
LAW

DĚKUJI

malachta@mail.muni.cz